

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ แบบ 4MAT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Preparation of Learning Unit: Democracy by using 4 MAT Model for Pratomsuksa 6 Students

นพณัฐ แสงजारู (Noppanat Saengjaru)*

นิลมนณี พิทักษ์ (Nilmanee Pitak)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการเรียนรู้เรื่อง ประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยรูปแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (One – Short Case Study) กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาเหล่า อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประชาธิปไตยโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ แบบ 4MAT และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้ แบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาเหล่า อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พบว่า ได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เริ่มจากขั้นที่ 1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขั้นที่ 2 ศึกษาคำอธิบายรายวิชา ขั้นที่ 3 ศึกษาโครงสร้างรายวิชา ขั้นที่ 4 จัดทำตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาในสาระที่ 2 ขั้นที่ 5 จัดทำผังมโนทัศน์ เรื่อง ประชาธิปไตย ขั้นที่ 6 กำหนดโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ ขั้นที่ 7 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT และขั้นที่ 8 เขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายชั่วโมง เรื่อง ประชาธิปไตย จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ ความเหมาะสมของการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้

จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน พบว่า การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประชาธิปไตยโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ในเรื่องการวิเคราะห์สาระสำคัญ ($X = 4.67$)

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบ 4MAT การจัดทำหน่วยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Keywords: Learning by 4 MAT, Construction of Learning Unit in “Democracy,” Learning Achievement

* นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน กลุ่มวิชาเฉพาะการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.67$) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.67$) ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

2. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาเหล่า อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พบว่านักเรียน 19 คน จาก 26 คน คิดเป็นร้อยละ 73.08 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ย 23.85 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.49 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ นักเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

Abstract

The objectives of this study were: 1) to establish learning unit in “Democracy,” by using learning activity, and 2) to study Pratomsuksa 6 Students’ learning achievement after studying, in “Democracy,” by using 4 MAT learning activity.

The design of this study was quasi-experimental design as One-Shot Case Study. The target group included 26 Pratomsuksa 6 Students, Ban-na-lao School, Udontani Province, under jurisdiction of the Office of Udontani Educational service Area 2, 2010 school year, the second semester. The research instruments were: 1) the learning unit in “Democracy,” by using 4 MAT learning activity, and 2) the Learning Achievement Test. The statistic using for data analysis included the Mean, Percentage, and Standard Deviation.

The research findings found that:

1. The findings of learning unit in “Democracy,” by using 4 MAT learning activity for Pratomsuksa 6 Students, found that the development process of learning unit consisted of: phase 1; the study of learning standard, indicator, and core learning substance in Social Studies, Religion, and Culture, Pratomsuksa 6 based on core curriculum of Basic School 2008, phase 2; the study of course description, phase 3; the study of course structure, phase 4; the establishment of analysis table in substance 2, phase 5; the establishment of concept map in “Democracy,” phase 6; the specification of learning unit structure, phase 7; the design of learning activity, and phase 8; the knowledge management plan.

According to evaluation of appropriateness by experts towards learning unit construction in “Democracy,” by using 4 MAT learning activity of Pratomsuksa 6 Students, Ban-na-lao School, found that the overall appropriateness of learning unit development, was in “High” level with average value = 4.43, and Standard Deviation = 0.40.

2. Pratomsuksa 6 Studnets’ learning achievement in “Democracy,” by using 4 MAT learning activity, Ban-na-lao School, None-sa-ad District, Udontani Province, found that 19 students, 73.08%, out of 26 students had average score of learning achievement 23.85 points, 79.49% of full score which passed the specified criterion that not less than 70% of students obtaining their learning achievement not less than 70%.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดกระบวนการเรียนรู้ในกระแสโลกาภิวัตน์ จึงมุ่งเน้นให้สถานศึกษาหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และ การประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) การคิดเป็นศักยภาพที่มีอยู่ใน มนุษย์ทุกคน สามารถสร้างสรรค์สิ่งที่ดีมีประโยชน์ให้กับ ตนเองและสังคมได้มากมาย กลไกของความสามารถใน การคิดเป็น มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับคุณสมบัติพื้นฐาน ภายใตของมนุษย์ที่เหนียวแน่น เอื้ออำนวยให้เกิดการคิด และตัดสินใจ (ทศนา เขมมณี และคณะ, 2540) กลไกของ สมองซึ่งทำให้เกิดความคิดได้ตลอดเวลา และเป็นไปตาม ธรรมชาติ ดังนั้น สมองจึงควรได้รับการฝึกฝนและพัฒนา อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพราะคุณภาพของสมองมิได้ อยู่ที่การมีสมองเท่านั้น แต่อยู่ที่การใช้สมองเป็นสำคัญ การฝึกทักษะกระบวนการคิดจึงเป็นสิ่งที่เยาวชนได้รับการ พัฒนา เพื่อให้เกิดความเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มี คุณภาพ และดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการจึงพัฒนา หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่ กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดย ยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับ ผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน

สามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทาง สมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม โดยใช้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึด ผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน และประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญ ในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่าง ตื่นตัว และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียน ไปสู่การเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง การจัดการเรียนรู้ใน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประการแรกคือ ต้องมุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ตามตัวชี้วัด ไปด้วย และครูผู้สอนจะต้องรับผิดชอบการจัดการกิจกรรม ให้ผู้เรียน เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ในหน่วยการเรียนรู้ นั้น ๆ จะเห็นได้ชัดเจนจากการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เพราะ หน่วยการเรียนรู้เป็นขั้นตอนสำคัญที่นำหลักสูตรสู่การ จัด การเรียนรู้ โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเป็น เป้าหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียน กล่าวคือ หน่วยการเรียนรู้ เป็นตัวจักรสำคัญสุดท้ายในการนำหลักสูตรแกนกลาง สู่การปฏิบัติการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ให้มี ประสิทธิภาพและคุณภาพ เกิดกับผู้เรียนตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้น จะต้องยึดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนตามกำหนดคือ ผู้เรียนพึงรู้อะไรและทำอะไรได้ ครูผู้สอนควรมีความรู้ ความเข้าใจกับการเชื่อมประสานการจัดการเรียนรู้ ตาม มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด หัวใจสำคัญของการนำ หลักสูตรสู่การปฏิบัติ ในขั้นตอนที่แสดงให้เห็นอย่าง เป็นรูปธรรม คือ หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้จะ ถูกออกแบบครอบคลุมเป้าหมายการเรียนรู้ ซึ่งเป้าหมาย การเรียนรู้ก็คือ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ประจำ หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยนั่นเอง ภายใตหน่วยการเรียนรู้ จะมีหลักฐานร่องรอยที่ผู้เรียนปฏิบัติ โดยมีเครื่องมือ

การวัดและประเมินผล เป็นเครื่องมือในการพัฒนาปรับปรุง และตัดสินใจควบคู่กันไป ที่สำคัญคือ การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้พัฒนาที่ละขั้นตอน จนกระทั่งถึงการปฏิบัติอันเป็นหลักฐานของความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้ จึงกล่าวได้ว่าหน่วยการเรียนรู้เป็นสิ่งที่คุณครูผู้สอนเป็นผู้ทำเป็นผู้ใช้ความรู้ ความสามารถ การคิดวิเคราะห์ และหาเทคนิคการจัด การเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อนำพาผู้เรียนให้ถึงซึ่งมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่เป็นเป้าหมาย (อรรถศักดิ์ อรรถเลิศฤทธิ, 2553)

การสอนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบ 4MAT เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนกับการพัฒนาสมอง ทั้งซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามลักษณะความสนใจ ความถนัด ความชอบ และความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม กิจกรรมการเรียนรู้ในบางช่วงบางขณะจะต้องสนองให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และท้าทายความสามารถตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบ 4MAT เน้นการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวาสลับกัน (กาญจนา คุณารักษ์, 2545) เนื่องจากการเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ หรือ 4MAT เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์ แม้ว่าผู้เรียนแต่ละคนจะมีความถนัดในการใช้สมองซีกใดซีกหนึ่งต่างกัน แต่ศักยภาพในการเรียนรู้ของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับการทำงานของสมองทั้งสองซีกอย่างสอดคล้องประสาน การจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องกับการทำงานของสมอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าถูกท้าทาย ไม่น่าเบื่อ และเรียนด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน ต่อเนื่องเป็นเวลานานเป็นการเรียนรู้โดยธรรมชาติ ส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถเต็มตามศักยภาพของตนเอง รูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาตินี้ ย่อมมีพื้นฐานแนวคิดมาจากการรับรู้และการเรียนรู้ของบุคคลที่ต่างกัน ส่งผลต่อแบบในการเรียนรู้ของบุคคลแต่ละคนที่แตกต่างกัน

จากการสำรวจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีการศึกษา 2552 ที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาเฉลี่ยร้อยละ 62.28 และมีนักเรียนเพียงร้อยละ 22.5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 70 ขึ้นไป ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มากกว่า 10 ปี จึงสนใจที่จะศึกษาและจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประชาธิปไตย ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งนี้เพราะเป็นเนื้อหาที่สอดคล้องกับประเด็นปัญหาของสังคมปัจจุบัน ซึ่งต้องใช้ทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูผู้สอนจึงต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ รู้สึกถูกท้าทาย และเต็มใจเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่ง ของกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT จะช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างประสบการณ์ที่มีความหมายเฉพาะตน วิเคราะห์ไตร่ตรองประสบการณ์ที่ได้รับ นำไปสู่ความคิดรวบยอดได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติ สร้างผลงาน การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับความถนัดของตนเอง มีการพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวา เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น อันจะส่งผลดีต่อการจัดการเรียน การสอน ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าจะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และนำไปใช้ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้นักเรียนจำนวน

ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ขอบเขตของการวิจัย

1. เนื้อหาในการวิจัย ได้แก่ เนื้อหาเรื่อง
ประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม
และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยดำเนินการ
ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ระหว่างเดือน
พฤศจิกายน 2553 - กุมภาพันธ์ 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประชาธิปไตย
หมายถึง การนำเอามาตรฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัด และ
สาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม
และการดำเนินชีวิตในสังคมที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมากำหนดขอบข่ายเนื้อหา
สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนดังนี้ ศึกษา
มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้
แกนกลาง ศึกษาคำอธิบายรายวิชา ศึกษาโครงสร้าง
รายวิชา จัดทำตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง
เนื้อหา ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และ
การดำเนินชีวิตในสังคม จัดทำผังมโนทัศน์ หน่วยการเรียนรู้
กำหนดโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ ส 2.1, ส 2.2
ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้
แบบ 4MAT และเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
รายชั่วโมง

2. กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT หมายถึง
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับรูปแบบ
การเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 4 แบบ และผสมผสานกับเทคนิค
การใช้สมอง ซีกซ้าย และสมองซีกขวา ประกอบด้วย
4 ส่วน 8 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์ตรง (สมอง
ซีกขวา) โดยใช้สื่อของจริงเป็นตัวกระตุ้น ใช้คำถาม

คำถามสร้างความเข้าใจ การอภิปราย การให้นักเรียน
ทำกิจกรรม การออกไปทัศนศึกษาในสถานการณ์จริง
ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ ไตรตรองประสบการณ์ (สมองซีกซ้าย)
โดยใช้การอภิปรายสรุป การเขียนแผนผังความคิด ขั้นที่ 3
ปรับมวลประสบการณ์ (สมองซีกขวา) โดยให้นักเรียน
ค้นคว้าหาข้อสรุปจากประสบการณ์และสถานการณ์ที่
กำหนดให้ ขั้นที่ 4 มุ่งสู่หลักการ (สมองซีกซ้าย) ค้นคว้า
จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ โดยการสำรวจ สัมภาษณ์ การศึกษา
จากใบความรู้ ครูแนะนำเพิ่มเติม ขั้นที่ 5 การลงมือปฏิบัติ
(สมองซีกซ้าย) แบ่งกลุ่มทำงานตามใบงานหรือทำตาม
ขั้นตอนที่กำหนดหรือทำกิจกรรมเกมหรือศึกษาจากใบงาน
ขั้นที่ 6 พัฒนาความคิด รวบรวม (สมองซีกขวา) การลงมือ
ปฏิบัติงานในการสร้างชิ้นงานตามความสนใจและ
ความสามารถ โดยการทำเพิ่มสะสมงานของตนเอง ขั้นที่ 7
วิเคราะห์ผล และประยุกต์ใช้ (สมองซีกซ้าย) นำเสนอ
ผลงานอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดในกลุ่มย่อย ตาม
ลำดับขั้นตอน ขั้นที่ 8 การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ (สมอง
ซีกขวา) จัดนิทรรศการ แสดงผลงานให้นักเรียนได้
นำเสนอผลงาน อภิปรายผลงานให้ผู้อื่นได้รับรู้พร้อมกับการ
ประเมิน ผลงาน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนน
ที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. เกณฑ์ หมายถึง เป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทาง
การ เรียนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งกำหนดเกณฑ์ร่วมกันระหว่าง
ครูผู้สอนกับฝ่ายวิชาการโรงเรียนบ้านนาเหล่า โดย
กำหนดให้นักเรียนจำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 มีคะแนน
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของคะแนน
เต็ม

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาเหล่า อำเภอโนนสะอาด จังหวัด
อุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 2
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 26 คน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้รูปแบบกลุ่ม
ทดลองกลุ่มเดียว (One – Short Case Study)

กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาเหล่า อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 26 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้เรียนรู้ เรื่อง ประชาธิปไตย จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) หน่วยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ 8 แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเรื่องประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยทำการศึกษาลักษณะการศึกษาระดับชั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ศึกษาบริบทของโรงเรียนบ้านนาเหล่า อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี เพื่อเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประชาธิปไตย และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน
ขั้นตอนที่ 3 การนำไปใช้ ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการทดลองใช้แล้วไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาเหล่า อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 26 คน ตามแผนการจัด

การเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประชาธิปไตย

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยทำการประเมิน 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ประเมินก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการประเมินโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 2 ประเมินระหว่างการจัดกิจกรรม เป็นการประเมิน โดยผู้วิจัยตรวจผลงานของนักเรียน ท้ายแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการสังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติงาน

ระยะที่ 3 ประเมินหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประชาธิปไตย ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากการทดสอบ
2. นำค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์เป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กำหนดไว้คือ ให้นักเรียนจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

สามารถสรุปผลและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. ผลการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้แบบ 4 MAT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ตามรูปแบบของกระทรวงศึกษาธิการ 8 ขั้นตอน ผลการจัดทำหน่วยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรม การเรียนรู้แบบ 4MAT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาเหล่า อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี พบว่า

ได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เริ่มจากขั้นที่ 1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขั้นที่ 2 ศึกษาคำอธิบายรายวิชา ขั้นที่ 3 ศึกษา โครงสร้างรายวิชา ขั้นที่ 4 จัดทำตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาในสาระที่ 2 ขั้นที่ 5 จัดทำผังมโนทัศน์ เรื่อง ประชาธิปไตย ขั้นที่ 6 กำหนดโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ ขั้นที่ 7 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT และขั้นที่ 8 เขียนแผนการจัดการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงเรื่อง ประชาธิปไตย จำนวน 8 แผน การจัดการเรียนรู้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน พบว่าการจัดทำหน่วยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ด้านการจัดทำแผน การจัดการเรียนรู้ในเรื่องการวิเคราะห์สาระสำคัญ ($X = 4.67$) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($X = 4.67$) สื่อและ แหล่งการเรียนรู้ ($X = 4.67$) ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยมีขั้นตอนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ได้วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระสำคัญ วิเคราะห์ถึงลำดับความสำคัญก่อนหลังของตัวชี้วัดในการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้วิจัยเห็น การเชื่อมโยง และจุดเน้นของตัวชี้วัดที่ต้องพัฒนาผู้เรียน และมองเห็น ภาพ ทิศทางการออกแบบ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลให้มีความสัมพันธ์กัน ตามขั้นตอน การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ตามรูปแบบของกระทรวง ศึกษาธิการ (อรรถศักดิ์ อรรถเลิศฤทธิ, 2553) และวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้ 8 ขั้นตอน ของ 4MAT ที่ทำให้ผู้เรียนซึ่งมีลักษณะการเรียนรู้ แตกต่างกันได้มีโอกาส ได้เรียน และพัฒนาศักยภาพของ ตนเองอย่างมีความสุข ตามมาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ รวมทั้งออกแบบและพัฒนาสื่อให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และกิจกรรม การเรียนรู้ พร้อมกำหนดหลักฐานร่องรอยที่ผู้เรียนปฏิบัติ โดยมีเครื่องมือการวัดและประเมินผล เป็นเครื่องมือใน

การพัฒนา ปรับปรุง และตัดล้นควบคู่กันไป สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ นิธิดา เบ้าศรี (2552) จัดทำหน่วย การเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตบนพื้นฐาน แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการสอนโดยใช้แนวทาง ปลุกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ชั้นมัธยม- ศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียง ประกอบด้วย การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ช่วงขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ กำหนดผังมโนทัศน์ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบและจัดทำแผนการจัด การเรียนรู้โดยนำรูปแบบการสอนเพื่อปลุกฝังคุณลักษณะ พอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเรียน พบว่า ภาพรวม การประเมินคุณภาพหน่วย การเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นระดับดีมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.90 คิดเป็นร้อยละ 98.28 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรินทร์ คงสุข (2552) ได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับ ความพอเพียง ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเมืองคง (คงคา วิทยา) อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่า การจัดทำหน่วยการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับ ความพอเพียงตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วยการบูรณา การเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่นและแหล่ง เรียนรู้วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมกับ ความพอเพียง ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนด ผังมโนทัศน์ ออกแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งมี ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นการจัดกิจกรรม 3) ขั้นสรุป และ 4) ขั้นวัดและประเมินผล สอดคล้องกับผลการวิจัย

ของ พิมลรัตน์ วงแสน (2552) ได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องพลเมืองดีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่าการจัดทำหน่วย การเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่องพลเมืองดีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กับสาระการเรียนรู้รายปี กำหนดผังโมโนทัศน์ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ อัตราเวลาเรียน การออกแบบแผน การจัดการเรียนรู้ และจัดทำแผนการจัด การเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ พบว่านักเรียน ร้อยละ 75 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 86.50 ของคะแนนเต็มซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 70/80 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไลพร แคว้นน้อย (2552) ได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้วิถีไทย กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านใหม่วิไลวัลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการจัดทำหน่วยการเรียนรู้วิถีไทย กลุ่มสาระ การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นไปตามแนวทางการพัฒนาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยขั้นที่ 1 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เพื่อกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปี ขั้นที่ 2 บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม และสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ขั้นที่ 3 กำหนดผังโมโนทัศน์หน่วยการเรียนรู้วิถีไทย ขั้นที่ 4 กำหนดหน่วยการเรียนรู้และเวลาเรียน ขั้นที่ 5 ออกแบบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และขั้นที่ 6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ชี้นำเสนอและรับรู้ 2) ชี้นำกำหนดหัวข้อที่จะศึกษา 3) ชี้นำวางแผน 4) ชี้นำดำเนินการ และ 5) ชี้นำสรุปและประเมินผล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่

ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์การเรียนรู้เฉลี่ยร้อยละ 77.77 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนเฉลี่ยทั้งชั้น ร้อยละ 78 ซึ่งผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ นักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 75 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมรัก หอมแดง (2552) ได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านขามป้อมตงเย็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าการจัดทำหน่วย การเรียนรู้พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้รายปี ขั้นที่ 2 จัดทำผังโมโนทัศน์ ขั้นที่ 3 กำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้และเวลาเรียน ขั้นที่ 4 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 5 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำรูปแบบการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการจัดทำหน่วย การเรียนรู้พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน พบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์การเรียนรู้เฉลี่ย ร้อยละ 80 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยทั้งชั้น ร้อยละ 81 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า การศึกษาผลของการนำหน่วยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาเหล่า อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี จำนวนทั้งสิ้น 26 คน พบว่านักเรียนจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 73.08 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ย 23.85 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.49 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ นักเรียนร้อยละ 70 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 70 ขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบ 4MAT เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานเพื่อเอื้อต่อผู้เรียน 4 แบบ ทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน เต็มตามความสามารถและศักยภาพของ

ผู้เรียน ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การปฏิบัติกิจกรรมในกลุ่มร่วมมือ การวิเคราะห์จุดดีจุดด้อย การอภิปรายและสรุปเป็นองค์ความรู้ร่วมกัน การเล่นเกม การฟังนิทาน การวิเคราะห์ข่าวสถานการณ์ปัจจุบัน การระดมความคิด การวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง การระดมความคิด การสืบค้นความรู้จากอินเทอร์เน็ต และการนำเสนอความรู้ นำขึ้นเรียน เป็นต้น นำไปสู่การสร้างสรรค์ชิ้นงานและภาระงานที่มีคุณภาพ ครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและมีความสุข สนุกสนานในการเรียนรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วรินทร์ ลำพุกธา (2545) ที่ว่าการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบหนึ่ง ที่ได้มีการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งแบบ โดยผู้เรียนแต่ละคนจะมีความถนัดในแบบการเรียนรู้แตกต่างกันไป ได้แก่ แบบที่ 1 ผู้เรียนที่ถนัดใช้จินตนาการ แบบที่ 2 ผู้เรียนที่ถนัดใช้การวิเคราะห์ แบบที่ 3 ผู้เรียนที่ถนัดใช้สามัญสำนึก แบบที่ 4 ผู้เรียนที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้รูปแบบ 4MAT ยังได้คำนึงถึงความถนัดในการใช้สมอง ทั้งสองซีกของผู้เรียน จึงได้ผนวกเทคนิคการพัฒนาสมอง ซีกซ้าย - ซีกขวาเข้าในกิจกรรม การเรียนการสอน ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 4 ส่วน 8 ขั้นตอน ทำให้ผู้เรียนได้สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย เฉพาะตน มีการไตร่ตรองประสบการณ์เพื่อจะนำไปสู่ความคิดรวบยอด ได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ มีการสร้างและวิเคราะห์ผลงานการเรียนรู้ของตนเอง เกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา บุญชู (2547) ที่พัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนววิถีจัดการเรียนรู้ (4MAT) เรื่อง ประชากรกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนววิถีจัดการเรียนรู้ (4MAT) เรื่อง ประชากรกับสิ่งแวดล้อม มี

ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.87 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 87 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิภาภรณ์ ปัตตานัง (2549) ที่ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิถีจัดการเรียนรู้ 4MAT เรื่องมารยาทชาวพุทธ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการสอน เรื่องมารยาทชาวพุทธ โดยวิถีจัดการเรียนรู้ 4MAT มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุทัยรัตน์ อนุสุเรนทร์ (2549) ที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้หน่วยบูรณาการแบบสหวิทยาการ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ 4MAT สำหรับช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองอ้อยน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนร้อยละ 85.71 มีผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยบูรณาการแบบสหวิทยาการระหว่าง วิชา และสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ บุญไทย ศรีกา (2550) ที่ศึกษาผลการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT เรื่องโอวาท 3 สาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง โอวาท 3 มีค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เท่ากับ 0.5769 แสดงว่า นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน ร้อยละ 57.69 และนักเรียนที่เรียนรู้ เรื่อง โอวาท 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ 4MAT มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

จากงานวิจัยที่ได้ศึกษา เกี่ยวกับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบ 4MAT ที่นำมาเสนอพบว่า มีผลการวิจัยที่สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ที่นำมาใช้ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ประชาธิปไตย ช่วยพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอน ต้องศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดให้เข้าใจ เพื่อ

ออกแบบวางแผนกำหนดหลักฐานการเรียนรู้ ที่จะแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนบรรลุมาตรฐานและตัวชี้วัดนั้น อย่างชัดเจน

2) การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ควรจัดให้ครบทั้ง 8 ขั้นตอน ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ ค้นพบ รู้จักการแก้ปัญหา ได้พัฒนาตนเองแบบองค์รวม และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด

3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT ประกอบด้วย ขั้นตอนที่หลากหลาย อาจทำให้เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมากกว่าที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น ครูผู้สอนควรยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสม

4) ครูควรแจ้งผลการทำกิจกรรมกลุ่มและใบงาน ให้นักเรียนทราบทุกครั้ง ในการเรียนครั้งต่อไป เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้เรื่องประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4MAT

2) ควรจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบและวิธีการสอนต่าง ๆ ที่หลากหลาย ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติวิชา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

3) ควรจัดทำหน่วยการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามนโยบายของสถานศึกษา และต้นสังกัด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กาญจนา คุณารักษ์. (2545). **การออกแบบการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทิตนา เขมมณี และคณะ. (2540). การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. **วารสารครุศาสตร์**, 26 (1), 35-60.

อัครศักดิ์ อารังเลิศฤทธิ์. (2553). **วารสารวิชาการ**, 13 (2), ค้นเมื่อ 5 มกราคม 2554, จาก <https://www.myfirstbrain.com>

นิธิตา เบ้าศรี. (2552). **การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการสอนโดยใช้แนวทางปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.

บุญไทย ศรีกา. (2550). **ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย 4MAT เรื่องไวยาวัจ 3 สาระ การเรียนรู้พระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พัชรินทร์ คงสุข. (2552). **การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับความพอเพียง ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- พิมลรัตน์ วงแสน. (2552). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง พลเมืองดีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรินทร์ ลำพุกธา. (2545). ผลการเรียนรู้ในวิชาเคมี โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบ 4MAT. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วาสนา บุญชู. (2547). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนววัฏจักรการเรียนรู้ (4MAT) เรื่องประชากรกับสิ่งแวดล้อมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิชาภรณ์ ปัตตาง. (2549). การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยวัฏจักรการเรียนรู้ 4MAT เรื่อง มารยาทชาวพุทธ วิชาวิถีธรรมวิถีไทย ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิไลพร แคว้นน้อย. (2552). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้วิถีไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านใหม่วิไลวัลย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมรภัท หอมแดง. (2552). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านขามป้อมดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุทัยรัตน์ อนุสุเรนทร์. (2549). การจัดการเรียนรู้หน่วยบูรณาการแบบสหวิทยาการโดยใช้รูปแบบการสอนแบบ 4MAT สำหรับช่วงชั้นที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.